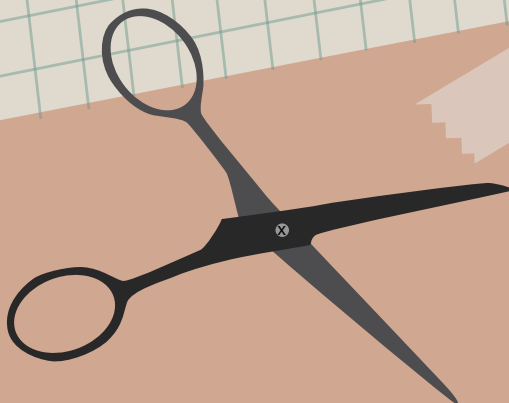

Taikalamppu-
menetelmä-
opas

PAPERIA PAPERIA

PAPERITAITEEN MENETELMÄOPAS

Tehtävät, teksti, kuvat, graafinen
suunnittelu ja taitto
Piipa Toivonen

Painokotka 2014

SISÄLLYSLUETTELO

Taikalamppu-menetelmäoppaat	4
KOPPA, Kymenlaakson lasten ja nuorten kulttuuriverkosto	7
Johdanto: Aluksi oli laatikko	8
Itse tehty paperi	10
Hatuttelu	18
Paperivaatteet	22

TAIKALAMPPU-MENETELMÄOPPAAT

KÄDESSÄSI on ainutlaatuinen opas, jonka avulla voit avata kulttuurin kokemisen maailmaa ja toteuttaa uudenlaisen työpajan tai taidehetken lasten tai nuorten kanssa. Se on syntynyt Lastenkulttuurikeskusten verkosto Taikalampun lastenkulttuurikeskuksessa.

TAIKALAMPPU on toiminut vuodesta 2003 alkaen, ja sitä tukee opetus- ja kulttuuriministeriö. Lastenkulttuurikeskusten verkostoon kuuluu useita keskuksia eri puolilla Suomea. Taikalamppu-menetelmäopas toteuttaa tiettyjä arvoja, jotka ovat yhteisiä kaikille verkoston toimijoille. Niitä ovat jokaisen lapsen ja nuoren oikeus taide- ja kulttuuripalveluihin, lapsi ja nuori aktiivisena toimijana, taide ja kulttuuri osana lasten ja perheiden hyvinvointia, taiteen raja-aitojen rikkominen, kulttuurien välinen vuoropuhelu sekä vankka usko ammattitaitoon.

TOIVOMME, että nämä arvot leviävät menetelmäoppaittemme avulla ympäri Suomen – myös sinne, missä ei ole varsinaisia lastenkulttuurikeskuksia.

TOIVOTAMME SINULLE ja ryhmällesi lämmittäviä Taikalampun säteitä ja onnistunutta taidehetkeä!

TERVEISIN,

Taikalamppu-verkoston toimijat

Pabvipyykit leikittävässä Puistopäivä-näyttelyssä

KOPPA

*KYMENLAAKSON
LASTEN JA NUORTEN KULTTUURIVERKOSTO*

Kopan tavoitteena on kehittää monipuolista lasten ja nuorten kulttuuritarjontaa Kymenlaakson alueella. Verkostomaisen toiminnan avulla pyritään lisäämään yhteistoimintaa yli kuntarajojen, sekä rakentamaan menetelmiä ja keinoja lasten ja nuorten kulttuurin kehittämiseen.

Kopan yhteistä toimintaa ovat mm.

Kymenlaakson Lasten Kulttuuriviikot,
Satuviikko,
Nuorten Aika!
ja Taidekoppa -kulttuuritarjotin.

www.lakupaikka.fi

JOHDANTO: ALUKSI OLI LAATIKKO

Kun lapsille antaa herkullisen materiaalikattauksen erilaisia papereita ja pahveja varastojen nurkista, mitä he niistä keksivätkään? Hyvin nopeasti alkaa syntyä naamioita, teknisiä vempaimia ynnä muuta kekseliästä. Kun lapselle antaa tyhjän muropaketin, hän tekee siihen silmänreiät ja kulkee loppupäivän tyytyväisenä robottina, kissana tai traktorina laatikko päässään. Pahvilaatikon kansista nykylapsi loihdii nopeasti kannettavan tietokoneen. Pahvi taitetaan keskeltä ja yksityiskohdiksi piirretään näppäimet ja näyttö. Tablettitietokoneen tai kännykän valmistamiseen tarvitaan vain pahvilappunen, teipinpaloja tai kynänjälkiä näppäimistöksi.

PAPERITAITEESSA työskentelytapoja on loputtomasti. Paperia voi leikata, silputa, värjätä, liimata ja yhdistää muihin materiaaleihin. Pahvia voi edellä mainittujen lisäksi sahata, porata ja veistää.

Paperista ja pahvista voi toteuttaa mitä mielikuvituksellisimpia kaksi- ja kolmiulotteisia rakennelmia, **OIKEASTAAN MITÄ TAHANSA.**

YKSI PAPERIN ja pahvin hienoista ominaisuuksista on sen kierrätettävyys. Lasten kanssa voi toteuttaa isojakin pahviteoksia, leikkiä ne rikki ja palauttaa pahvit kierrätykseen. Paperitaiteen toteuttamiseen ei tarvita kalliita erikoistarvikkeita, koska joka taloudesta löytyy vähintään paperirullien hylsyjä ja elintarvikepakkauksia. Kaupoista saa pyydettyä pahvilaatikoita ja kangaskaupoista pahviputkia.

KERTAKÄYTTÖPÖYTÄLIINAT ja -lakanat, vahingossa ostetut väärän kokoiset kahvinsuodatinpussit, paperipussit, mitä kaikkea kaappien kätköistä löytyykään?

Tämän menetelmäoppaan tehtävissä voidaan hyödyntää varastoista kaikki eripariset ja käyttämättä jääneet paperi- ja pahvimateriaalit ja toteuttaa samalla lasten kanssa hienoja taideteoksia.

OMA PAPERINEN taipaleeni alkoi innostuksesta paperinukkeihin ja sitä kautta myöhemmin muuhun nukke- ja lavasteenrakennukseen. Paperimassan keveys sopii erinomaisesti nukkenpäiden ja edullisuutensa vuoksi myös kookkaidenkin lavasteiden rakentamiseen. Turun Taideakatemiassa suorittamieni animaatio-opintojen kautta olen päätenyt rakentamaan niin nukkeja, lavasteita kuin erilaisten promootiohahmojen asuja sekä ”jättiläisnukkeja” elokuviin, mainoksiin ja nukketeatteriesityksiin. Muihin paperin ominaisuuksiin olen perehtynyt opiskelemalla kirjansidontaa ja paperinvalmistusta.

TÄSSÄ MENETELMÄOPPAASSA esiteltävät paperitaidetehtävät ovat saaneet alkunsa Kotkan Lastenkulttuurikeskus Lakun 30-vuotisjuhlan kunniaksi rakentamastani Puistopäivä-näyttelystä.

Puistopäivä on pahvista rakennettu leikittävä puisto, joka on kiertänyt Kymenlaakson lasten ilona heinäkuusta 2012 alkaen jatkaen kiertuettaan edelleen.

PUISTOPÄIVÄ-NÄYTTELYYN sain innoituksen hoitolasteni pahvilaatikkoleikeistä. Leikkasin isoon pahvilaatikkoon reiän ikkunaksi ja siitä päivästä lähtien laatikko oli lasten suosikkilelu, milloin talo, pesä, auto tai milloin piilopaikka.

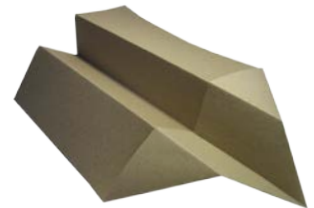
KOTKAN LASTENKULTTUURIKESKUKSESSA innostuttiin pahvisesta puistosta, joka päätettiin suunnitella pieneen kuljetustilaan mahtuvaksi ja kokonaisuudeltaan muunneltavaksi. Isoon tilaan (seurantalon, juhlasalit, näyttelytilat) puiston voi laittaa esille ja leikittäväksi kokonaisuudessaan, kun taas pienempiin tiloihin, kuten kirjastojen näyttelytiloihin, puistosta voi poimia soveltuvat osat. Puiston voivat varata sellaisetkin toimijat, joilla ei ole suurta tilaa käytettävissään, eikä puiston kuljetuksesta tulee liiallista rasitetta sen mahtuessa kokonaisuudessaankin pakettiautoon. Näyttelyn tilaaja saa halutessaan varata myös työpajoja, jolloin lapset pääsevät itsekin työstämään pahvista hauskuutta. Puistopäivän perusideana on:

*” Kun jostain jää kasa pahvia,
saa toiset siitä hyvät leikit. ”*

Samaa ideologiaa voidaan noudattaa tämän menetelmäoppaan paperitaidetehtävissä.

**METSÄKYLÄSSÄ
2.1.2014**

Piipa Toivonen

ITSE TEHTY PAPERI

45 min. + valmistelu (massan liotus yön yli!)

Sopii 3-vuotiaista ylöspäin kaikille ikäryhmille, myös aikuisille

15–20 osallistujaa

PAPERINTEKO on mielenkiintoista puuhaa, joka muistuttaa paperimassapuuron, tehosekoittimen ja astioiden käytön vuoksi etäisesti keittiöitä. Myös tiskiräteille on käyttöä: paperia tehtäessä vettä roiskuu. Kesällä paperia kannattaakin mahdollisuuksien mukaan tehdä ulkona. Auringossa itse tehdyt paperiarkit kuivuvat muutamassa tunnissa. Lapsista paperimassapuuro on ”ällön ihanaa”.

ERIKOISET PAPERIT ovat kaupasta ostettuna varsin hinnakkaita, mutta itse tehden voi toteuttaa huokeita erikoispapereita, jollaisia kauppojen valikoimista ei edes löydy. Paperia on hauskaa tehdä porukalla, sillä yksin siihen ei välttämättä tule kotioloissa ryhdyttyä. Valmiit itse tehdyt paperiarkit voi käyttää askarteluun, piirtelyyn tai korteiksi. Paperinteossa lukemattomat vaihtoehdot vaikuttavat lopputulokseen, mutta aluksi on hyvä opetella perusteet.

TARVIKKEET

- ◇ *Pahvisia omenakennoja* (saa ilmaiseksi ruokakaupoista, puolikas omenakenno/lapsi)/*sanomalehteä/vanhoja puhelinluetteloita massa-ainekseksi*
- ◇ *Sanko tai muu iso astia paperisilpun liottamiseen*
- ◇ *Muovikippoja* (jogurttipurkit, pakasterasiat)
- ◇ *Muovivateja* (viiran ja sitä pitelevien käsien on mahdolltava vatiin)
- ◇ *Siivilöitä* (kaikenlaiset tavalliset keittiösiivilät ovat sopivia) loppumassan talteen ottamiseksi ja viemärin suojelemiseksi
- ◇ *Sauvasekoitin/sähkövatkain*
- ◇ *Viioja* (esim. puinen kehikko (vanhat taulunkehykset tms.), johon pingotetaan hyttysverkko nitomalla) kysy viioja lainaksi käsityökeskuksilta/kuvataidekouluilta)
- ◇ *Työskentelypöytien suojat* (sanomalehtiä tai auki leikattuja jätessäkkejä)
- ◇ *Vaahtomuovisieniä* (vanhasta patjasta/vanhat taulusienet, noin nyrkin kokoisia paloja)
- ◇ *Kuivausalustoja: sileäpintaisia puulevyjä* (epätasaiselta pinnalta paperi on vaikea irrottaa)

VALINNAN MUKAAN LISÄKSI

Paperimassan koristelua varten erilaisia aineksia:

-
- ◇ *Langanpätkiä/paperinarun pätkiä*
 - ◇ *Väripaperisilppua* (jämäpaperit hyötykäyttöön)
 - ◇ *Silkki- ja/tai kreppipaperisilppua* (jämäpaperit!)
 - ◇ *Pientä kangassilppua* (luonnonkuidut puuvilla, juutti, pellava ja silkki toimivat paremmin kuin tekokuidut)
 - ◇ *Kuivattuja kasvinosia*
 - ◇ *Saksia* (kankaan ja langanpätkien silppuamiseen)
 - ◇ *Vesiliukoisia värejä* (massan värjäämiseen, mitkä tahansa vesiliukoiset kaapista löytyvät värit käyvät, myös elintarvikeväri, punajuurien keitinvesi ym.)

TYÖVAIHEET LYHYESTI

1. esivalmistelut: silppuaminen
2. massa likoamaan yöksi
3. massan möyhennys
4. veden ja koristelisukkeiden lisääminen
5. paperin teko
6. paperin kuivatus
7. paperiarkkien irrottaminen

TYÖVAIHEET:

PAPERIARKIT SYNTYVÄT melko nopeasti valmiista paperimassasta, mutta itse massan valmistamiseen on varattava aikaa. Jottei paperimassan valmistus isolle lapsiryhmälle runsaan materiaalin silppuamisen vuoksi ala tuntua ylivoimaiselta työltä, kannattaa ottaa lapset mukaan tehtävään. Yhdessä tehden massa-ainekset silputaan nopeasti. Valmistelu- eli sanomalehtien/puhelinluetteloiden/omenakennojen silppuamistyön lisäksi on odotettava massan pehmenemistä yön yli ja varattava aikaa pehmenneen massan möyhentämiseen sähkölaitteella.

VALMISTUSVAIHEESSA revitään käsin omenakennot/sanomalehdet/puhelinluetteloiden sivut noin aikuisen peukalon kokoiseksi silpuksi. Silppuajat voivat tehdä melko vapaasti oman tyyliinsä mukaan, mutta kämmenen kokoiset palat on syytä vielä pienentää. Ruokakaupoista saatavia omenakennoja käytettäessä lapset jaksavat repiä hyvillä mielin noin puolikkaan kennon, innokkaimmat enemmänkin. Puolikas omenakenno lasta kohden on hyvä määrä ja tuottaa riittävän määrän paperia ryhmälle. Silppuaminen on syytä tehdä käsin, sillä käsin repien paperin kuidut saadaan kunnolla rikki. Paperisilppurilla tehdystä toimistopaperisilpusta paperin kuidut eivät hajoa tarpeeksi, mutta hätätapauksessa silppurisilppua voi kokeilla, jolloin tuloksena on melko karkeaa ja möykkyistä paperia.

OMENAKENNOJA on saatavilla ruokakaupoissa ainakin mustina ja violetteina.

Mustista kennoista tulee harmaata paperia ja violeteista vaalean violettiä. Omenakennot ovat pehmeytensä vuoksi erinomainen paperintekomateriaali: lasten on sitä mukava repiä silpuksi. Omenakennoja ruokakaupasta kysellessä kannattaa muistaa, että välillä kennot ovat styroksia: paperintekoon käyvät vain paperiset kennot. Myös kananmunakoteloita voi käyttää, mutta vain jos paperia tekevässä ryhmässä ei ole kananmuna-allergisia lapsia.

SANOMALEHDISTÄ ja puhelinluetteloista tulee painomusteen vuoksi harmaata paperia, paitsi jos käyttää massaan vain puhelinluettelon keltaisia sivuja, joista saa keltaista paperia. Sanomalehti- ja puhelinluettelopaperia käytettäessä käsintehtyyn paperiin jää usein näkyviin pieniä tekstinpätkiä ja satunnaisia kirjaimia, jotka ovat hauskoja yksityiskohtia paperissa.

PAPERINVALMISTUKSEEN ei kannata käyttää kiiltäväpintaisia papereita (aikakauslehdet) eikä vahapintaisia papereita (lahjapaperit), sillä niissä olevat muovit ja kemikaalit estävät paperin pehmenemistä ja paperin kuitujen hajoamista.

PAPERISILPPU laitetaan väljästi likoamaan sankoon tai vatiin lämpimään veteen yön yli.

HALUTTAESSA paperiin koristelua eli väri- ja silkkipaperisilppua, langanpätkiä, kankaanpalasia ja/tai kasvinosia, silputaan nekin valmiiksi odottamaan paperimassan valmistumista. Kankaanpalat ja langanpätkät silputaan saksilla, muut ainekset revitään käsin. Koristesilpun kannattaa olla varsinaista massasilppua pienempää, sillä sitä ei tarvitse liottaa eikä möyhentää sähkölaitteella. Esimerkiksi noin 2 cm pitkät ja sitä lyhyemmät langanpätkät ovat sopivia. Paperiset koristeet voivat olla aikuisen peukalopään kokoisia tai sitäkin pienempiä.

ERILAISILLE KORISTESILPUILLE voi varata kullekin oman purkin tai rasian, mistä silput lisätään paperimassan sekaan kuivina samalla, kun massaa laimennetaan vedellä ennen varsinaisen paperinteon aloittamista. Samanaikaisesti voi tehdä vaikka kolme erilaista sekoitusta samasta massasta, jokaiseen

vatiin lisätään tällöin erilaiset koristesilput peruspaperimassan sekaan. Lisukkeet näkyvät valmiissa paperissa esimerkiksi pilkkuina paperin seassa.

YÖN YLI pehmennyt paperisilppu möyhenne-tään pienissä erissä tehosekoittimella, sauvasekoittimella tai sähkövatkaimella. Paperisilppu siivilöidään pienissä erissä sekoitusastiaan ja lisätään vettä näppituntumalla sen verran, että tehosekoitin jaksaa möyhentää pehmenneen paperin mössöksi. Koneiden tehot ovat erilaisia ja kokeilemalla löytyy sopiva paksuus mas-salle. Liiallinen vesimäärä hidastaa työskente-lyä, koska silloin laite sekoittaa pääosin vettä ja saadaan aikaiseksi vain hitunen valmista paperimassaa.

SÄHKÖLAITTEEN kanssa on syytä olla varovainen. Työvaihe sopii parhaiten aikuisen tehtäväksi, turvallisuussyistä. Paperin

möyhentämiseen on varattava riittävästi aikaa, jotta kuumentuneen sähkölaitteen voi välillä antaa jäähtyä.

KUN MASSA tehdään sanomalehtipaperista, on hyvä muistaa, että painomuste värjää sauvasekoittimen ja sähkövatkaimen valkoiset muoviosat harmaiksi. Lähipiiristä kannattaa kysellä lainaksi sopivaa laitetta askartelukäyttöön ja pitää silmät auki kirpputoreilla. Myös kuva- taidekouluilta tai käsityökeskuksilta kannattaa kysellä sopivaa askartelukäyttöön tarkoitettua laitetta lainaksi.

MÖYHENTÄMISEN JÄLKEEN massa on koristetilppua vaille valmis. Massa kauhotaan vateihin, lisätään vettä ja sekoitetaan joukkoon halutut koristetilput.

MASSAA VÄRJÄTTÄESSÄ vesiliukoisin värein kannattaa muistaa, että väri vaalenee paperin kuivuessa.

PAPERIMASSAN SOPIVIN koostumus selviää kokeilemalla. Kun massaa aletaan nostaa viiroilla vedestä paperiarkeiksi, sen koostumus laimenee paperimassan vähetessä vadeista. Massa myös painuu pikkuhiljaa vatien pohjalle, joten välillä on hyvä pyöräyttää kädellä massaa tasaisemmaksi. Massaa ja koristetilppua lisätään tarpeen mukaan vesiastioihin työn edetessä. Sopiva paksuus on sellainen, että viira on helppo työntää massaansa. Liian paksua massaa voi laimentaa vedellä. Samasta perusmassasta voidaan nostaa viiralla sekä paksua että aivan ohutta paperia. Käsintehdyn paperin kuuluu olla tekijänsä näköistä.

VIIRA TYÖNNETÄÄN massaan verkkopuoli ylöspäin ja nostetaan tukevalla otteella vaakatasossa ylös. Viiralle kertyneestä mössöstä tulee paperiarkki, kun sille on tehty kolmivaiheinen kuivatustyö.

ESIKUIVATUS TEHDÄÄN massavadin yläpuolella vaahtomuovisienellä viiraa alapuolelta painellen. Kuivaustyössä paperia ei saa hangata verkon läpi, sillä viiralle muodostunut märkä paperiarkki hajoaa.

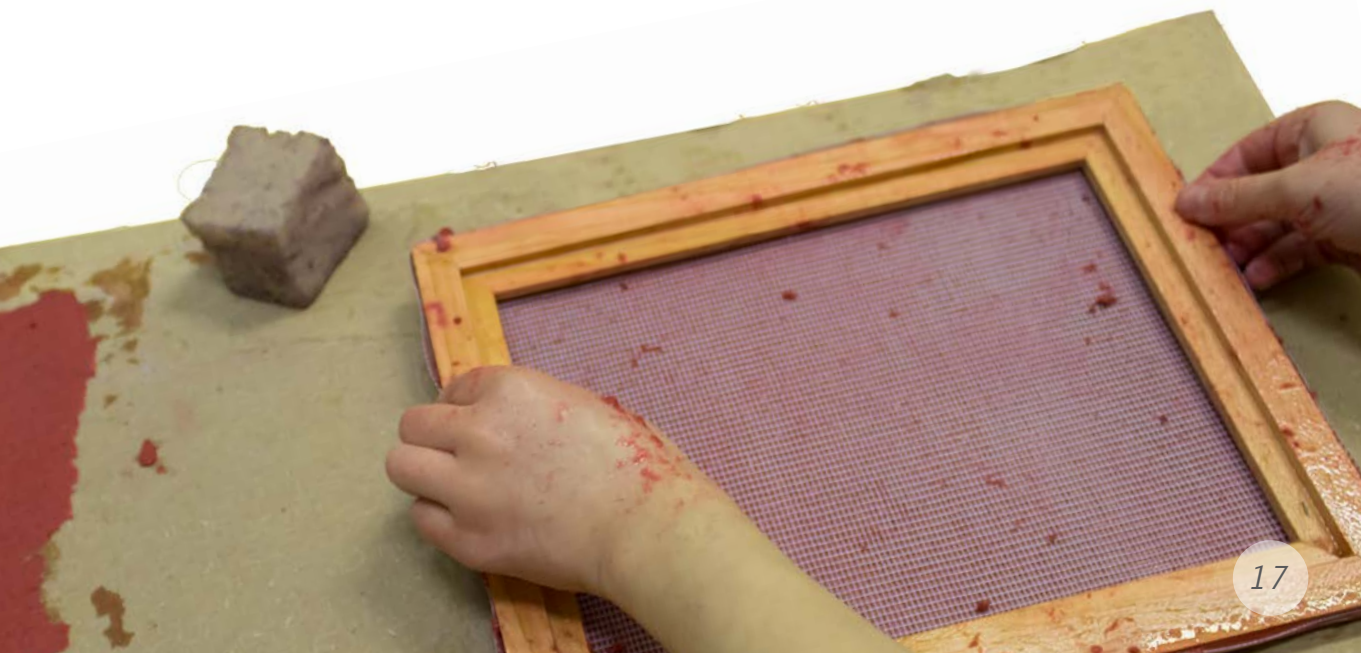
ESIKUIVATUKSEN JÄLKEEN kipataan viira paperimassoineen puulevyllä ja jatketaan kuivatustyötä puristellen vaahtomuovisienellä viiran verkon läpi. Jogurttipurkit tai pakasterasiat ovat tässä työvaiheessa lähettyvillä vaahtomuovisienen kuivaksi puristamista varten. Viiran voi nostaa ylös, kun paperi on paineltu mahdollisimman kuivaksi.

MIKÄLI paperi menee rikki jossain työvaiheessa, sen voi kaapia viiralta ja palauttaa takaisin vatiin paperimassan sekaan. Uusi paperi syntyy nopeasti rikki menneen tilalle.

PAPERIARKKIEN KUIVUMISAIKAAN vaikuttavat arkkien märkyys ja kuivatuspaikan olosuhteet. Ulkona auringonpaisteessa arkit kuivuvat muutamassa tunnissa, sisällä päivässä tai kahdessa. Kuivat arkit irrotetaan puulevyistä

esimerkiksi sileäreunaista ruokailuveistä tai palettiveistä apuna käyttäen. Veitsi työnnetään paperiarkin ja puulevyn väliin ja irrotellaan arkki.

MIKÄLI PAPERIMASSAA jää yli, voidaan se siivilöidä kuivatusta ja seuraavaa paperintekokertaa varten. Vesi siivilöidään massasta ja massa puristellaan kuivaksi, noin nyrkinkokoisiksi palloiksi. Paperimassapallot jätetään kuivumaan väljästi esimerkiksi hyllyn päälle. Kun on taas aika ryhtyä paperintekoon, laitetaan paperimassapallot likoamaan väljään veteen vatiin tai sankoon yön yli. Massa on valmista käytettäväksi, kun siihen lisätään tarvittaessa vettä ja sekoitellaan. Erillistä möyhennystä ei tarvita.

HATUTTELU

45 min.–60 min.

5–10-vuotiaille

3–4 hengen ryhmät,

sekaikäisten ryhmät suotavia mahdollisuuksien mukaan

HATUTTELUTEHTÄVÄSSÄ käynnistetään hok-sottimet ja hyödynnetään kaikki varastoon kertyneet yksinäiset pahviputket, teippirul-lien jämät, narunpätkät ynnä muut sekalaiset, käyttämättä jääneet pahvi- ja paperimateriaalit. Tarvikekattausta täydennetään ilmaiseksi nou-dettavilla pahviputkilla ja pahvilaatikoilla.

KUN TYÖSKENNELLÄÄN pääosin jämmamateri-
aaleilla, ei tarvitse säästellä. Hatuttelussa saa
toteuttaa isoja visioita, vähintään pahvilaatikon
kokoisia.

TARVIKKEET:

- ◇ *Pahvilaatikko, 1 laatikko/ryhmä*
- ◇ *Pahvilaatikoita, joista voi leikata lisäosia*
- ◇ *Pieniä pahviputkia (foliorullat, talouspaperirullat)*
- ◇ *Isoja pahviputkia (postiputkia, kangaskaupan putkia)*
- ◇ *Pieniä pakkauslaatikoita, kenkälaatikoita*
- ◇ *Narua (paperinarua, jos löytyy)*
- ◇ *Teippiä (Mainosteipit/värilliset kontaktimuovit/pakkausteippi. Mainosteippejä kannattaa kysellä tehtävää varten mainosteippausyrityksiltä ja mainostoimistoista. Kirjapainoista voi myös saada kiinnostavia materiaaleja hatutteluun kauniisti kysymällä. Mainosteipit voi korvata myös värillisillä kontaktimuoveilla tai muilla teipeillä.)*
- ◇ *Sakset*
- ◇ *Sahauspiste*

VALINNAN MUKAAN LISÄKSI:

- ◇ *Kahvinsuodatinpusseja*
- ◇ *Paperipusseja*
- ◇ *Kangaskaupan pakkakankaiden pahveja*
- ◇ *Pahvisia lankakartioita (kutomoista)*

TYÖVAIHEET LYHYESTI

1. ryhmien jako
2. tehtävän esittely:
3. materiaalit, kiinnitysmenetelmät (teippaus, naru, ei liimaa)
4. jokainen ryhmä nostaa hatusta tehtävän
5. pahvilaatikon valinta, 1 laatikko/ryhmä
6. muiden materiaalien valinta (materiaalit koko ajan tarjolla)
7. ryhmätyöskentely, kunnes tehtävä suoritettu

**EPÄONNISTUMINEN SALLITTU!
EI MITÄÄN KEKSINTÖJÄ HETKESSÄ TEHDÄ!**

TYÖVAIHEET:

3–4 HENGEN ryhmiin jaetut lapset nostavat hatusta tai paperista/pahvista tehdystä hatusta rakennustehtävän, tästä syntyy tehtävän nimi ”hatuttelu”. Nimitys viittaa myös pulman ratkaisuun: Käytetään omaa ”hattua” eli päätä kolmiulotteisen rakennushaasteen ratkaisemiseksi. Hatuttelutehtävä kehittää kolmiulotteista hahmottamista sekä ryhmätyötaitoja. Innostuminen, oivaltaminen, uuden kokeileminen ja yhdessä tekemisen ilo ovat hatuttelua parhaimmillaan.

TEHTÄVÄNJAON jälkeen ryhmät valitsevat pahvilaatikon, jonka ottavat työnsä rungoksi.

Pahvilaatikon valitsemisen jälkeen tutkitaan muuta herkulliseksi kattaukseksi aseteltua tarvikevalikoimaa. Minkälaisia osia hatusta temmattuun tehtävään tarvittaisiin?

RAKENNUSTEHTÄVÄ toteutetaan ilman liimaa, ja sallitut kiinnitysmenetelmät ovat teippaaminen ja narun avulla kiinnittäminen. Liimattomuus kehittää uusia kekseliäitä kiinnitysratkaisuja, jotka voivat olla myös visuaalisesti kiinnostavia. Tarvittaessa aikuinen voi auttaa ongelmanratkaisussa, myös pahviputkien sahaamisessa aikuisesta on apua.

RYHMIEN työskentelyvauhdeissa on eroa, joten nopeimmat ryhmät saattavat ehtiä perusteh-tävän lisäksi rakentaa lisäosia esineeseensä, esimerkiksi koirankoppiin asukkaita. Lisäosat ovat täysin sallittuja, koska tekemisen ja keksi-misen meininki kuuluvat hatuttelu tehtävään.

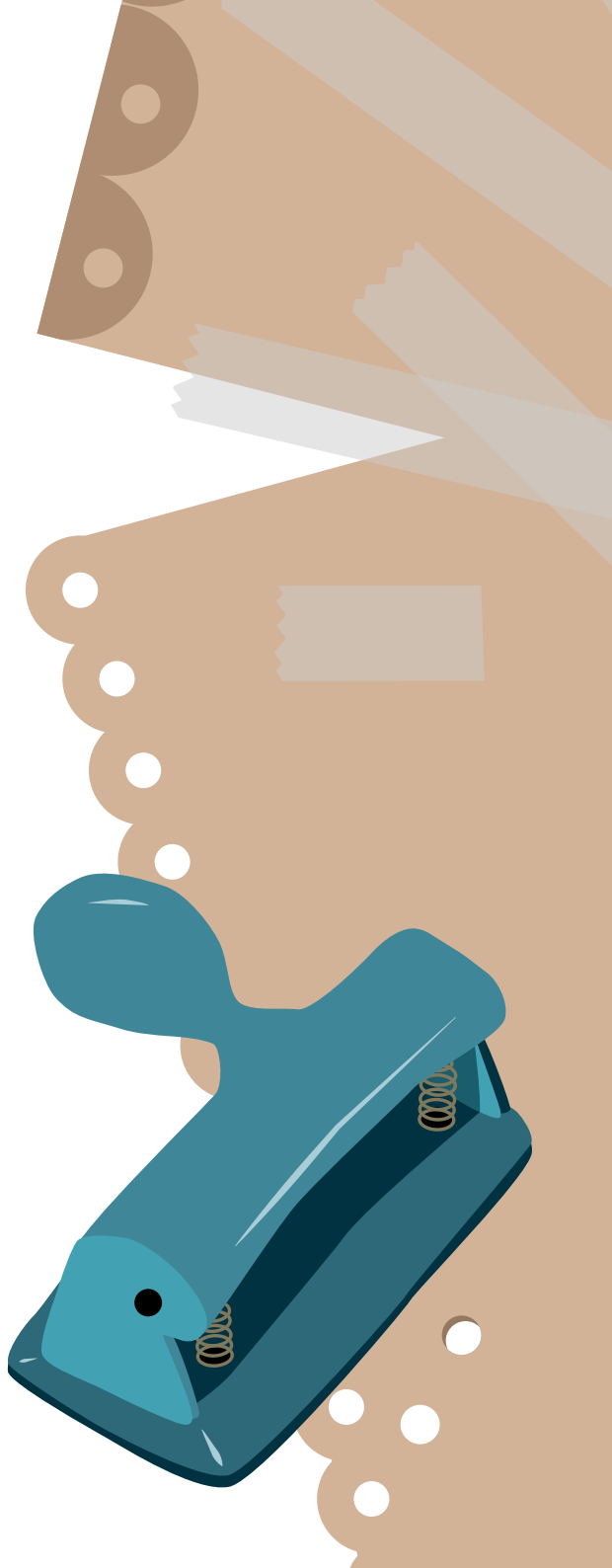
Valmiit esineet voidaan asettaa esille näyttelyyn ja niillä voi myös leikkiä.

PAPERIVAATTEET

2–4 x 45 min.
5–10-vuotiaille
2–4 lapsen ryhmät

TÄSSÄ TEHTÄVÄSSÄ yhdistyvät kierrätys, muotisuunnittelu, varastojen siivous ja villi mielikuvituksen käyttö. Hatuttelu-tehtävän tavoin paperivaatteiden valmistukseen kannattaa hyödyntää kaikki varastoista löytyvät paperirullien loput ja muuhun käyttöön sopimattomat materiaalit, kuten piirtämiseen ja maalaamiseen heikkolaatuinen paperi, väärän väriset ja siksi käyttämättä jääneet kertakäyttöpöytäliinat, ynnä muut paperivaraston turhat ”jämät”. Tehtävä onkin hyvä toteuttaa aina silloin, kun on aika siivota varastot. Samalla kun saadaan varastoon tilaa ja järjestystä, päästään toteuttamaan kiinnostava projekti.

JOS TEHTÄVÄN toteuttamiseen on mahdollista liittää valmiiden asujen valokuvaaminen, voidaan paperivaatteet rakentaa nimenomaan kuvausta varten ja toimittaa asut kuvauksen jälkeen surutta paperin- ja pahvinkeräykseen. Parhaimmillaan valokuvat hämmästyttävät, koska niissä paperivaatteet voivat näyttää ihan oikeilta vaateilta. Vaihtoehtoisesti voidaan pitää asujen muotinäytös, jolloin puvut voidaan esitellä yleisölle teemaan sopivalla tyyllillä.

TARVIKKEET:

- ◇ *Rullapaperia*
- ◇ *Aaltopahvia*
- ◇ *Kahvinsuodatinpusseja*
- ◇ *Paperipusseja*
- ◇ *Kertakäyttöpöytäliinoja ja -lakanoita*
- ◇ *Leivinpaperia*
- ◇ *Serviettejä*
- ◇ *Muita saatavilla olevia paperi-/pahvitarpeita*
- ◇ *Paperinarua, narunpätkiä*
- ◇ *Rautalankaa ja pihdit hiuskoristeiden kiinnittämiseen (pinnit, pannat, hattuneulat)*
- ◇ *Teippejä*
- ◇ *Saksia*

VALINNAN MUKAAN LISÄKSI:

- ◇ *Mittanauhoja tai viivaimia*
- ◇ *Lyijykyniä, pyyhkekumeja ja piirustuspaperia (asujen luonnosteluun)*
- ◇ *Kamera*
- ◇ *Kamerajalusta*
- ◇ *Kuvaustausta (esim. pahvirulla avattuna tai yksivärinen kangas sekä seinälle että lattialle tummaa, mieluiten yksiväristä taustaa vasten pahvin ja paperin sävyt erottuvat parhaiten)*

TYÖVAIHEET LYHYESTI

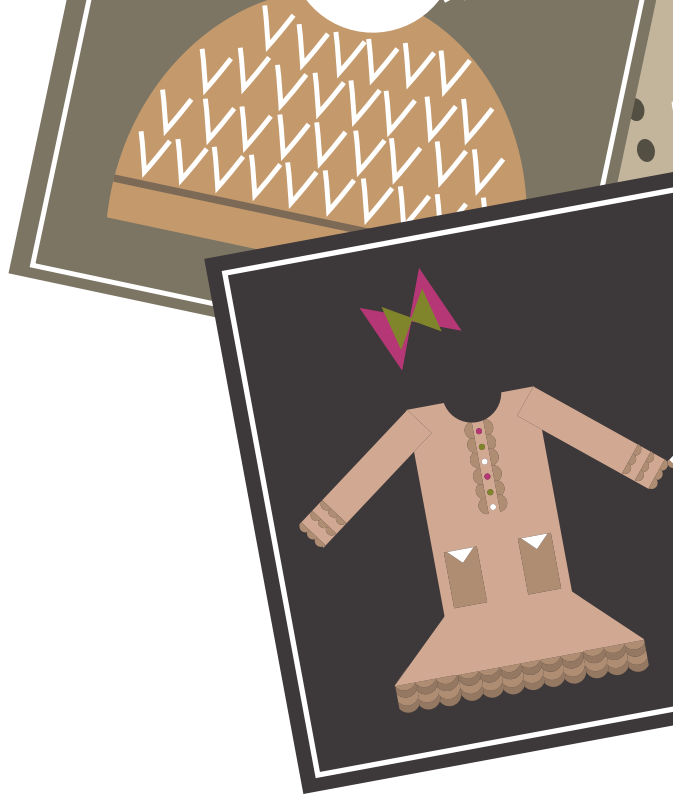
1. ryhmien jako
2. tehtävän ja materiaalien esittely
3. teeman valinta
4. ideointi paperille tai keskustellen
5. pukujen valmistaminen
6. valmiiden asujen muotinäytös
TAI asujen valokuvaaminen
taustaavasten

TYÖVAIHEET:

MATERIAALIT asetetaan herkullisesti tarjolle. Sotkuisessa läjässä ei ole mitään kiinnostavaa, mutta pienellä vaivalla saadaan varaston aarteet tarjolle houkuttelevasti. Materiaalit saavat olla esillä ikään kuin kangaskaupassa, värit ja muodot asetellaan innostamaan paperimuodin suunnittelijat luovan työskentelyn kimppuun. Usein jo ison paperi- ja pahvimateriaalitarjoilun näkeminen saa lapset riemastumaan: mitä me tänään tehdään? Mihin tätä kaikkea tarvitaan?

TUTKITAAN lasten kanssa saatavilla olevat materiaalit ja tutustutaan tehtävään.

Sovitaan päivän teema, joka voi olla esimerkiksi asuja vedenalaisesta maailmasta, juhlavaatteet, juhlat presidentinlinnassa, avaruuspuvut, diskovaatteet tai vaikka eläinpuvut.

MIKÄLI PAPERIVAATTEET on mahdollista valokuvata, tutustutaan asujen kuvauspaikkaan ja pohditaan mainoskuvia. Miten ne on tehty? Onko asu toteutettava kokonaan, vai riittääkö sen rakentaminen vain kuvassa näkyviltä osin? Mainoskuviissa kaikki mitä nähdään, ei ole totta. Valokuvia käsitellään kuvankäsittelyohjelmilla ja mallien päällä olevia asuja saatetaan leikata selkäpuolelta auki vaateen istuvuuden parantamiseksi, tai liian suuret vaatteet kerätään kasaan mallin taakse. Samankaltaisia huijauskonsteja voidaan kokeilla paperiasujen toteuttamisessa.

MILTÄ SUUNNALTA asua on tarkoitus esitellä valokuvassa? Kuinka pitkälle asu rakennetaan, jotta se näyttää mahdollisimman oikealta kuvattuna? Mikäli tehtävä päätetään

valokuvauksen sijasta muotinäytökseen, on asut rakennettava kokonaisina.

LUONNOKSIEN PIIRTÄMINEN paperivaatteista ei ole välttämätöntä, mutta se voi joskus helpottaa asun toteuttamista ja tehtävässä alkuun pääsyä. Tehtävän voi toteuttaa myös kokeilun ja sovittelun kautta. Luonnostelu saattaa turhauttaa ”kun vaatteista ei tule samanlaisia kuin piirroksessa”.

VAATTEIDEN MITTASUHTEIDEN hahmottamista voidaan helpottaa konkreettisoin keinoin. Se lapsista, jonka päälle pukua on tarkoitus rakennusvaiheessa ensisijaisesti sovittaa, käy makaamaan avatun rullapaperin päälle ja muut ryhmän jäsenet merkkäavat käytettävään materiaaliin tarvittavia mittoja. Paperirulla voidaan myös nostaa pystyyn, ja lapset kokeilevat pituuttaan rullan vieressä: tuleeko puvusta

liian pitkä, jos materiaalia otetaan koko rullan leveydeltä, vai otetaanko vain puolikas leveyttä? Mahdolliset leikkuvirheet käännetään voitoksi: Asuihin lisätään ehkä laahuksia, taskuja tai ruusukkeita.

KOSKA PAPERIVAATETEHTÄVÄSSÄ on kyse myös varaston siivoamisesta, materiaaleja käytetään vapautuneesti. Kokeileminen ja erehtyminen olkoot tässä tehtävässä sallittuja, ei haittaa vaikka vaatteiden tekemisessä jokin menee pieleen ja työ joudutaan aloittamaan alusta. Materiaalihan oli joka tapauksessa matkalla kierrätykseen.

ASUJA RAKENNETTAESSA on hyvä sovitella pukua usein. Ongelmanratkaisussa tarvitaan aikuisen apua: miten hiuskoristeen saa kiinnitettyä paikalleen tai kuinka asusta saadaan oikean kokoinen.

TEHTÄVÄN PÄÄTÖS, VAIHTOEHTO A: MUOTINÄYTÖS

Esitellään paperivaatteet kuin muotinäytöksessä. Valojen himmennys ja sopiva musiikki tehostavat tunnelmaa.

TEHTÄVÄN PÄÄTÖS, VAIHTOEHTO B: ASUJEN VALOKUVAAMINEN

KUN ASUJEN KUVAAMINEN on mahdollista, kuvataan ne mallin yllä taustaa vasten. Yksivärinen kangas, paperi tai pahvi asetetaan taustaksi niin, että se muodostaa sekä seinän että lattian. Kuvattava malli paperiasuineen asettuu taustalle ja hänestä otetaan useita kuvia eri asennoissa. Valaistukseen on syytä kiinnittää huomiota niin, että kattovalot osuvat malliin tai käyttää lisävaloina saatavilla olevia valoja, esimerkiksi pöytälamppuja. Tarkkaillaan kuvauskohteessa syntyviä varjoja ja vaikutetaan valojen ja mallin asettelulla niihin.

KUVAAMINEN voi tuntua toisista lapsista ikävältä, mutta leikin avulla tilanteesta saadaan hauska. Toimitaan, kuin oltaisiin kuvaamassa oikeasti vaatemainokseen ja ohjataan tilannetta leikkimielellä. Mallia voi rohkaista ja innostaa hauskoilla ja kehuilla huudahduksilla. Asuissa olevista yksityiskohdista kannattaa ottaa myös lähikuvia.

VALOKUVAT TEETETÄÄN ja valokuva on tehtävän pääteos, muotikuva paperivaatteista.

PAPERITAIDELINKKEJÄ

www.jannasyvaoja.com

www.andymacgregor.com

www.elisabethlecourt.com

www.sarahillenberger.com

Papergraft

-Design and art with Paper

Gestalten 2010

www.taikalamppu.fi

KYMENLAAKSON LASTEN JA
NUORTEN KULTTUURIVERKOSTO

KOPPA

www.lakupaikka.fi